

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
PODSEKRETARZ STANU

Warszawa, dnia 27.08 2014 r.

DSO-III-070-45/14

dot. DOLiS-035-278/14/MM/60754

Pan

dr Wojciech R. Wiewiórowski
Generalny Inspektor Ochrony
Danych Osobowych

Szanowny Panie Wiewiórowski

W odpowiedzi na pismo z dnia 5 sierpnia 2014 r. (DOLiS-035-278/14/MM/60754) dotyczącego wokand sądowych i konieczności podjęcia działań legislacyjnych w celu uregulowania tej materii uprzejmie informuję, że działania legislacyjne zostały podjęte i są finalizowane. Zmiany stanu prawnego (wejścia w życie nowej regulacji) spodziewać można się w połowie 2015 r.

Problem treści wokand sądowych wymaga rozstrzygnięcia zakresu stosowania konstytucyjnej zasady jawności postępowania sądowego w odniesieniu do wokand. Co do zasady uznać należy, że wokanda sądowa jako zbiór informacji o toczącej się jawnej sprawie sądowej pozostaje elementem jawnego postępowania sądowego o którym mowa w art. 45 Konstytucji RP. Tym samym ograniczenie treści wokand powinno nastąpić wyłącznie w wymienionych w art. 45 ust. 2 Konstytucji RP przypadkach, dotyczących ochrony moralności, życia prywatnego stron czy też ważnego interesu prywatnego. Odnosząc się do pisma z dnia 5 sierpnia 2014 r. należy podkreślić, że o zakresie ograniczenia treści wokandy rozstrzyga na gruncie Konstytucji RP wskazany art. 45 ust. 2, a nie art. 31 ust. 3 Konstytucji. Przepisy te mają zasadnicze znaczenie dla interpretacji wartości konstytucyjnych, niemniej jednak w tej kwestii wydaje się, że dochodzi do wyważenia osobnych wartości konstytucyjnych.

Inną wartością jest zasada sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy z art. 45 Konstytucji, a inną np. zasada ochrony życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia

68471/MM

oraz decydowania o swoim życiu osobistym wyrażona w art. 47 Konstytucji. Obok tych dwóch osobnych wartości konstytucyjnych ma swoje znaczenie art. 31 ust. 3 Konstytucji RP jako osobna norma wskazująca na konieczność wyłącznie ustawowego wprowadzania ograniczeń w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw. Również kwestia zastosowania art. 51 ust. 1 i 5 Konstytucji RP wymaga zauważenia, że o jawności postępowania sądowego przesądza art. 45 Konstytucji RP, a zatem jeżeli uznać, iż kwestia jawności wokandy jako zbioru informacji zapewniającej prowadzenie jawnego postępowania sądowego mieści się w konstytucyjnej zasadzie jawności postępowania, to ograniczenie jej treści mieścić może się wyłącznie w zakresie określonym w art. 45 ust. 2.

Tym samym w kwestii ograniczenia treści wokand sądowych co do zasady pierwszeństwo ma art. 45 Konstytucji RP i wyrażona w nim zasada jawności rozpoznawania spraw sądowych. Wydaje się przy tym, że taka powinna być wykładania przepisów konstytucyjnych z uwagi na wspomnianą już regulację art. 45 ust. 2 Konstytucji RP, określającą przypadki kiedy możliwe jest wyłączenie jawności rozprawy. Skoro zasada konstytucyjna wyrażona w art. 45 opatrzona jest wyraźnie od niej zaznaczonymi wyjątkami to wydaje się, że z tej normy dopuszczającej wyłączenie jawności (czyli art. 45 ust. 2 Konstytucji RP), a nie z innych norm Konstytucji wynika możliwość ograniczenia jawności i w tym zakresie może mieścić się jej ograniczenie.

Osobną kwestią wydaje się sprawa ograniczeń zasady jawności i sposobu regulacji tej kwestii. W piśmie z dnia 5 sierpnia 2014 r. wskazano na normę art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, wskazującą na konieczność wyłącznie ustawowego wprowadzania ograniczeń w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw. Norma art. 31 ust. 3 dotyczy jednak ograniczeń, które wprost nie zostały skonkretyzowane w Konstytucji RP. Nie budzi wątpliwości, że ograniczenie wolności może nastąpić wyłącznie na podstawie ustawy. Zarazem jednak zauważyć należy, że art. 45 ust. 2 przewiduje wyraźne sytuacje gdy zasada jawności postępowania sądowego ulega ograniczeniu. Tym samym norma art. 45 ust. 2 jest normą konkretyzującą ograniczenie, w odróżnieniu od ogólnej normy art. 31 ust. 3.

Ponadto z art. 42 § 2 i 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (dalej jako u.s.p.) wynika, że sądy rozpoznają i rozstrzygają sprawy w postępowaniu jawnym, a rozpoznanie sprawy w postępowaniu niejawnym lub wyłączenie jawności postępowania jest dopuszczalne jedynie na podstawie przepisów ustawy. Gdyby uznać, że zasada ta odnosi się również do ograniczenia treści wokand sądowych to oznaczałoby to, że akty podstawowe jak *Regulamin urzędowania sądów powszechnych* czy

też Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej nie mogłyby określać treści wokand. Normy art. 42 § 2 i 3 u.s.p. dotyczą jednak wprost rozstrzygnięcia sprawy. Samo więc ograniczenie jawności w takim zakresie jest materią ustawową, wobec jednak zawartej w art. 41 § 1 u.s.p. delegacji do wydania *Regulaminu urzędowania sądów powszechnych* uznać należy, że regulacja treści wokand sądowych mieści się w tej delegacji jako kwestia porządku czynności w sądach jak też warunków udostępniania pomieszczeń dla uczestników postępowania, świadków i innych osób. Tym samym uregulowanie kwestii treści wokand sądowych może mieć miejsce w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości *Regulamin urzędowania sądów powszechnych* i kwestia ta w opracowywanym projekcie została już uregulowana.

Odnosząc się do sugestii regulacji ustawowej analizowanych zagadnień wskazać należy, że treść wokand jej nie wymaga. *Regulamin urzędowania sądów powszechnych*, określający ogólny porządek czynności sądowych stanowić będzie regulację wystarczającą.

Uznając wokandę za element jawności postępowania sądowego, wskazać należy, że ograniczenie jej treści możliwe jest jedynie w określonych przypadkach. Z kolei zasada jawności może być postrzegana jako uprawnienie osoby której sprawa jest rozpoznawana do jawnego rozpoznania jej sprawy w celu zagwarantowania, poprzez jawne rozpoznanie sprawy, praw tej osoby (czy też tych osób) albo też jako uprawnienie społeczeństwa (ogółu obywateli) do obserwacji zachowania wymiaru sprawiedliwości w ogóle, w tym również procedowania przed sądem spraw innych osób (np. osób publicznych czy też polityków). W tym pierwszym ujęciu istniałyby podstawy do szerszego ograniczania treści wokandy sądowej. Zasada jawności ma jednak również wspomniany drugi wymiar, a zatem jako uprawnienia ogółu obywateli do dowiedzenia się gdzie o tym gdzie toczy się sprawa sądowa. Zwrócić należy uwagę, że taki aspekt pojmowania zasady jawności jest wskazywany przez instytucje zajmujące się ochroną praw obywatelskich.

Reasumując - niezbędna treść wokandy to wskazanie imion i nazwisk sędziów i ławników, sygnatur akt spraw wyznaczonych do rozpoznania w danym dniu, oznaczenie godzin, na które sprawy wyznaczono, imion i nazwisk, nazw i firm stron. Zawsze też dochodzi element porządkowy identyfikujący wokandę jakim jest wskazanie sali rozpraw, której wokanda dotyczy. Wskazane elementy mieszczą się bezwzględnie w jawności postępowania sądowego, są to bowiem bezsprzeczne elementy oznaczenia stron, sądu i sprawy oraz miejsca i czasu jej odbycia. Można rozważać jaki charakter ma oznaczenie

przedmiotu sprawy tj. czy jest elementem jawności rozpoznania sprawy. Wydaje się, że wskazanie przedmiotu sprawy mieści się w konstytucyjnej zasadzie jawności postępowania sądowego, bowiem przedmiot sprawy konkretyzuje samą sygnaturę sprawy i pozwala zidentyfikować czego dotyczy postępowanie. Tym samym ograniczenie treści przedmiotu sprawy powinno mieścić się również w zakresie dopuszczalnych ograniczeń zasady jawności postępowania.

Jednym z elementów, który może być rozważany jako nie narzucony zasadą jawności postępowania wydaje się oznaczenie świadków, biegłych, tłumaczy. Można bowiem uznać, że ich dane zamieszczane są na wokandzie z powodów organizacyjnych, choć można również twierdzić, że jawna i sprawiedliwa rozprawa to zeznanie świadków w obecności stron, a zatem informacja o tym kto będzie składał zeznania mieści się w zasadzie jawności postępowania. Wydaje się, że właściwe jest to pierwsze rozumienie.

Przyjmując możliwość regulacji kwestii treści wokand sądowych w projekcie *Regulaminu urzędowania sądów powszechnych* przyjęto rozwiązanie całościowe, dotyczące wszystkich możliwych sytuacji gdy z uwagi na wartości wskazane w art. 45 ust. 2 Konstytucji RP konieczne będzie ograniczenie jawności postępowania. Nie wydaje się zasadne określenie kazuistyczne, że określonych danych nie zamieszcza się tylko np. co do przestępstw określonych w rozdziale XXV Kodeksu karnego. Co najmniej tak samo wrażliwe mogą być sprawy z zakresu prawa rodzinnego. Ostatecznie w projekcie przyjęto co do ograniczenia jawności zapisy wskazujące, na to że:

- w postępowaniu karnym można odstąpić od wskazania kwalifikacji prawnej jeżeli przemawia za tym dobro pokrzywdzonego, szczególnie małoletniego.
- w sprawach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego nie podaje się przedmiotu sprawy, tylko określa się je jako sprawy z zakresu prawa rodzinnego lub opiekuńczego, a w sprawach opiekuńczych dotyczących małoletnich, rozpoznawanych przy drzwiach zamkniętych, nie podaje się danych małoletniego, określając je jako sprawy z zakresu prawa rodzinnego lub opiekuńczego,
- w razie wezwania na rozprawę lub posiedzenie świadków, biegłych i tłumaczy na wokandzie wskazuje się ich imiona i nazwiska wraz z oznaczeniem godziny na którą są wezwani. Z uwagi na ochronę moralności, bezpieczeństwa państwa i porządku publicznego oraz ze względu na ochronę życia prywatnego stron lub inny ważny interes prywatny, a szczególnie dobro małoletniego pokrzywdzonego przestępstwem, można odstąpić od podania

na wokandzie pełnego brzmienia imion i nazwisk wezwanych osób. W takiej sytuacji podaje się wyłącznie ich inicjały lub nie zamieszcza żadnych danych identyfikujących te osoby.

Decyzje w tej sprawie są decyzjami sądu co konkretyzuje się jako uprawnienie osoby wyznaczającej rozprawę (przewodniczącego składu bądź w razie wyznaczania sprawy przez przewodniczącego wydziału - tego przewodniczącego) do wskazania ograniczeń treści wokandy.

Podkreślić należy, że w obszernym projekcie nowego rozporządzenia (ponad 400 podstawowych jednostek redakcyjnych) kwestia wokand sądowych została już opracowana zgodnie ze wskazanymi wyżej regułami. Będę wdzięczny za zajęcie przez Pana Inspektora stanowiska w tej materii.

z *murkiewicz*